

Chukát – A győztes háború

Chukát Hetiszakasz tartalma חקת

Chukát (4Mózes 19:1–22:1.) – a Vörös Tehén misztériumával kezdődik, majd a Pörlekedés Vizénél történt afférral, és annak következményeivel folytatódik. Megkerülik Edom földjét, miután királya megtagadja a kért átvonulási engedélyt, és meghal Áron Hor hegyén. Későbbi vándorlásaik során mérges kígyók marják meg a népet, és Mózes parancsot kap, hogy – ellensúlyozásul – rézkígyót csináljon, s aki ránéz, meggyógyul. A szakasz az emorita Szichon ellen viselt győzelmes háborúval fejeződik be.

Isten megismerteti **Mózes** a vörös tehénnel kapcsolatos törvényeket; ennek az állatnak a hamvai megtisztítják azt, aki egy halott érintése folytán beszennyeződött. – **4Mózes 19.**

Negyven évi sivatagi vándorlás után **Izrael** népe elérkezik **Cin** pusztaságába. **Mirjám** meghal, a nép pedig szomjazik. **Isten** utasítja **Mózes**et, hogy szóljon egy sziklához, és parancsolja meg neki, hogy adjon vizet. **Mózes** feldühödik a **lázadozó izraeliták** miatt, és mérgeiben rácsap botjával a sziklára. Víz fakad a sziklából, de az **Örökkévaló** közli **Mózes**sel, hogy sem ő, sem **Áron** nem léphetnek be az **Ígéret Földjére**. **Áron** meg is hal **Hór hegyén**, és a főpapságot fia, **Elázár** veszi át tőle. – **4Mózes 20.**

Az elégedetlenkedés újabb kitörését – „beszélt a nép **Isten** és **Mózes** ellen” – követően mérges kígyók támadják meg az izraeliták táborát. **Isten** utasítja **Mózes**et, hogy készítsen egy rézkígyót, helyezze azt egy

hosszú pózna tetejére, és aki arra felpillant, felgyógyul a kígyómarásból. – **4Mózes 21:4–9.**

A hetiszakasz különböző háborúkról számol be. A zsidó nép folytatja a vándorlást a **Szentföld** felé, és ennek érdekében át akar jutni **Edom** földjén. Az **edomiták** nem engedélyezik a zsidóknak az átvonulást, így egy kisebb csata után a zsidók megkerülik **Edomot**. Ezek után ismét sikeres harcban vesznek részt a kánaániták ellen. **Mózes** további csatába viszi a népet az **emorita királyok**, **Szichon** és **Og** ellen – mert meg akarják gátolni, hogy **Izrael** átvonuljon a területeiken –, és elfoglalja területeiket, amelyek a **Jordántól** keletre fekszenek. – **4Mózes 20:14–21.; 21:1–3., 21–22:1.**

שבת שלום

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Chaim Shaul Glitzenstein: Chukát

Beszélik, hogy egyszer a **hászidok** sorban álltak egy bizonyos rabbi szobája előtt. Volt közöttük egy, aki már három napja várt, és már nagyon feszült volt, amikor a titkár közölte vele, hogy még ma sem mehet be a rabbihoz. A **hászid** nagyon mérges lett, és vitába szállt a titkárral. Addig fajult a vita, hogy kezét emelt rá, és nagy felfordulás kerekedett. A zajra a rabbi is felfigyelt, hívatta a titkárát, és kérdezte tőle, mi történt. A titkár elmondta, hogy a **hászid** megütötte. Erre a **rabbi** is dühbe gurult, és azt mondta, hogy aki kezét emel felebarátjára, azzal ő nem is hajlandó találkozni. A titkár át is adta az embernek ezt az üzenetet, aki keserű könnyekben tört ki. Ugyanis azért jött el, hogy a rabbi áldását kérje, mert már tíz éve házas és nem volt gyermeke. Csakis az áldásban reménykedett, és most romokban az élete, mert már semmije nem maradt, reménye sem. A titkár annyira meghatódott, hogy nem engedte el őt, hanem bement vele együtt a **rabbihoz**. Elmondta, hogy ő nagyon szívesen megbocsájt a **hászidnak**, és kéri, hogy a **rabbi** áldja meg őt, hogy legyen gyereke. A **rabbi** ezt látva boldog volt, megadta az áldást, és a **hászidnak** hamarosan lett is gyermeke, sőt, nagy családja.

Hetiszakaszunkban olvassuk, hogy a **negyven évi sivatagi vándorlás végén**, amikor már negyven éve manán éltek, az emberek lelke megszakadt, és „**beszélt a nép Isten ellen és Mózes ellen. Miért hoztatok ide fel bennünket Egyiptomból, hogy meghaljunk a pusztában, mert nincs kenyér és nincs víz; lelkünk pedig undorodik a nyomorult kenyértől.**” Elegük volt az utazásból, elegük volt a mannából, és a haragjuk **Mózes** ellen fordult. **Isten** nem váratott magára a válasszal: kígyókat küldött, akik megmárták a lázongókat, „**és elhalt sok nép Izraelből**”.

A büntetést követően a nép egyből bűnbánatot gyakorolt. „**És eljött a nép Mózeshez, és mondták: Vétkeztünk, mert beszéltünk az Örökkévaló ellen és ellened, imádkozz az Örökkévalóhoz, hogy távolítsa el tőlünk a kígyókat. És Mózes imádkozott a népért.**” **Mózes** imádkozott azokét, akik megbántották őt. **Isten** pedig meghallgatja az imáját, és utasítja, hogy készítsen rézkígyót, és aki arra néz, meggyógyul. A **lubavicsi rebbe** egy érdekes dolgot figyelt meg: **Isten** a „**készíts magadnak**” kifejezést használja, ami már máskor is feltűnik a tórában. Készíts magadnak, vagyis készítsd a saját pénzedből, és nem a közösség költségén.

De vajon miért kellett a saját költségén készítenie a gyógyulást hozó rézkígyót a népnek, akik megbántották? Már megbocsájtott nekik, már imádkozott értük, most a gyógyulásukért készít valamit...nem épp fordítva kéne lennie? Hogy akkor legalább a közösség is ésszt vesz a saját bűnének helyrehozásában, engeszteléseképp?

A válasz az, hogy ha igazán megbocsájtottunk, akkor nem elég, hogy csak imádkozunk azért, aki rosszat tett ellenünk, hanem részt kell vennünk a gyógyulásában is oly módon, hogy segítjük minden eszközzel. Mert sokszor az emberek évtizedeken át hordozzák szívükben a haragot embertársuk, rokonuk vagy barátjuk iránt. Tudják, hogy ez egészségtelen, és meg kell bocsájtani, elnyomják az érzést a lelkükben, de a harag időről időre felbukkan. És akkor jön a **Tóra** a megoldással: hogyan lehet valóban eljutni odáig, hogy őszintén megbocsátsunk, és megszabaduljunk attól a kínzó érzéstől, amit hosszú évekig teherként hordtunk magunkkal. Úgy, hogy ha halljuk, hogy az illetőnek nem megy jól a bolt, akkor segítünk neki, nem csak imádkozunk érte, de például vevőket küldünk hozzá, vagy saját pénzből támogatjuk. Az ilyen viselkedés az, amivel sikeresen le lehet küzdeni a haragot, ami sokáig nyomasztott, és szeretetté változtatni azt.

Gut Sábesz

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: Az elvesztés traumájának gyógyítása

Két évembe telt, mire felépültem az áldott emlékü édesapám halálából. A mai napig, majdnem húsz évvel később, nem vagyok biztos benne, hogy miért. Nem hirtelen vagy fiatalon halt meg. Már jócskán elmúlt nyolcvanéves. Utolsó éveiben öt műtéten kellett átesnie, amelyek mindegyike egy kicsit jobban megviselte az erejét. Emellett rabbiként temetéseken kellett szolgálnom és vigasztalnom a gyászolókat. Tudtam, milyen a gyász.

A rabbik bírálták azt, aki túl sokat és túl sokáig gyászol. Azt mondták, hogy maga Isten mondja az ilyen emberről: "Te könnyörületesebb vagy, mint én?". Maimonidész így szabályoz: "Az embernek nem szabad túlzottan összetörni a szívét egy ember halála miatt, hiszen azt mondja: "Ne sírj a halottért, és ne sirasd őt" (Jeremiás 22:10). Ez azt jelenti: 'Ne sírjatok túlzottan'. Mert a halál a világ útja, és aki a világ útja miatt túlzottan bánkódik, az bolond." A zsidó törvények szerint a gyász külső határa - ritka kivételektől eltekintve - egy év, nem több.

Mégsem segített, hogy ezeket a dolgokat tudta. Nem mindig vagyunk urai az érzelmeinknek. Mások vigasztalása sem készíti fel a saját veszteségélményünkre. A zsidó törvény a külső viselkedést szabályozza, nem a belső érzéseket, és amikor érzésekről beszél, mint például a szeretni és nem gyűlölni parancsolat, a **halacha** ezt általában viselkedésbeli kifejezésekre fordítja, feltételezve - a **Sefer haChinnuch** nyelvén -, hogy "a szív követi a tettet".

Éreztem egy egzisztenciális fekete lyukat, egy ürességet a lényem mélyén. Elnémította az érzéseimet, képtelen voltam aludni vagy koncentrálni, mintha az élet nagy távolságban zajlana, és mintha egy olyan néző lennék, aki egy filmet néz, amelynek a hangját kikapcsolták. A hangulat végül elmúlt, de amíg tartott, életem legrosszabb hibáit követtem el.

Azért említem ezeket a dolgokat, mert ezek a hetiszakasz **Chukat** összekötő szálai. A legmarkánsabb epizód az a pillanat, amikor a nép a vízhiány miatt panaszodik. **Mózes** valamit rosszul csinál, és bár Isten vizet küld egy sziklából, egyúttal szinte elviselhetetlen büntetésre ítéli **Mózes**: "Mivel nem hittél bennem eléggé, hogy megszentelj engem az izraeliták előtt, ezért ne vidd be ezt a gyülekezetet arra a földre, amelyet neked adtam".

A kommentátorok vitatkoznak arról, hogy pontosan mit is csinált rosszul. Talán elvesztette a türelmét az emberekkel szemben ("Most figyeljete, lázadók")? Hogy megütötte a sziklát ahelyett, hogy beszélt volna hozzá? Hogy úgy állította be, mintha nem Isten, hanem ő és Áron lenne a felelős a vízért ("Hozunk-e nektek vizet ebből a sziklából?")?

Még rejtélyesebb, hogy miért vesztette el az irányítást abban a pillanatban. Korábban is szembe-sült már ugyanezzel a problémával, de még soha nem vesztette el a türelmét. A (2Mózes 15. fejezetében) az izraeliták **Marahban** arra panaszkodtak, hogy a víz ihatatlan, mert keserű. Az (2Mózes 17) -ben **Massza-és-Merivánál** arra panaszkodtak, hogy nincs víz. Isten ekkor azt mondta **Mózesnek**, hogy fogja a botját, és üsse meg a sziklát, mire víz folyt belőle. Amikor tehát a hetiszakaszban Isten azt mondja **Mózesnek**: "Fogd a botot ... és szólj a sziklához", bizonyára megbocsátható hiba volt azt feltételezni, hogy Isten azt akarta, hogy ő is üsse meg a sziklát. Hiszen legutóbb is ezt mondta. **Mózes** a precedenst követte. És ha Isten nem azt akarta, hogy üsse meg a sziklát, miért parancsolta neki, hogy vegye a botját?

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: Az elvesztés traumájának gyógyítása

Még nehezebb megérteni az események sorrendjét. **Isten** már pontosan megmondta **Mózesnek**, hogy mit kell tennie. **Gyűjtsd össze a népet. Beszélj a sziklához**, és víz fog folyni. Ez még azelőtt történt, hogy **Mózes** elmondta volna rosszindulatú beszédét, amely így kezdődött: "**Figyeljetek, most ti lázadók**". Érthető, ha az ember elveszti a nyugalmát, amikor egy megoldhatatlannak tűnő problémával szembesül. Ez történt Mózesrel korábban, amikor a nép a húshiány miatt panaszkodott. De egyáltalán nincs értelme ezt tenni, amikor Isten már megmondta: "**Beszélj a sziklához... Az kiönti a vizét, és te vizet hozol nekik a sziklából, és így adsz a közösségnek és a jószágaiknak vizet inni**". **Mózes** megkapta a megoldást. **Miért izgatta akkor ennyire a probléma?**

Csak miután elvesztettem apámat, értettem meg ezt a részt. **Mi történt közvetlenül előtte?** A fejezet első verse kimondja: "**A nép megállt Kádesnél. Ott meghalt Mirjám, és eltemették.**" Csak ezután írja, hogy a népnek nem volt vize. Egy ősi hagyomány azt magyarázza, hogy a népet addig egy csodálatos vízforrás áldotta meg **Mirjám** érdemei által. Amikor ő meghalt, a víz megszűnt.

Nekem azonban úgy tűnik, hogy a mélyebb összefüggés nem **Mirjám** halála és a vízhiány között van, hanem **Mirjám** halála és **Mózes** érzelmi egyensúlyvesztése között. **Mirjám** az idősebb nővére volt. Ő vigyázott a sorsára, amikor csecsemőként egy kosárba tették, és leúszatták a **Níluson**. Volt bátorsága és vállalkozó szelleme ahhoz, hogy beszéljen a fáraó lányával, és javasolta, hogy egy héber szoptassa, így **Mózes** és az édesanyja újra egymásra találtak, és biztosította, hogy **Mózes** úgy nőjön fel, hogy tudja, ki ő, és melyik néphez tartozik. Az identitástudatát neki köszönhette. **Mirjám** nélkül soha nem válhatott volna **Isten** emberi arcává az **izraeliták** számára, **törvényhozóvá, felszabadítóvá és prófétává**. **Miriam** elvesztésével nemcsak a **testvérét** veszítette el. Elvesztette élete emberi alapját is.

A gyászoló elveszíti az érzelmek feletti uralmát. Dühösnek találja magát, amikor a helyzet nyugalmat kíván. Ütsz, amikor beszélned kellene, és beszélsz, amikor hallgatnod kellene. Még ha Isten meg is mondta neked, hogy mit kell tenned, csak félig figyelsz. Hallod a szavakat, de nem jutnak el teljesen az elmédbe. **Maimonidész felteszi a kérdést**, hogyan lehetséges, hogy **Jákob**, a **próféta**, nem tudta, hogy **fia, József** még **életben van**. Azt válaszolja, mert a gyász állapotában volt, és a **Sehiná** nem lép be hozzánk, amikor a gyász állapotában vagyunk. **Mózes** a sziklánál nem annyira **próféta** volt, mint inkább egy olyan ember, aki éppen elvesztette a **húgát**. Vigasztalhatatlan volt, és nem volt ura a helyzetnek. **Ő volt a legnagyobb próféta. De ember is volt, ritkán jobban, mint itt.**

A hetiszakasz a halandóságról szól. Ez a lényeg. **Isten Örökkévaló, mi mulandóak vagyunk.** Ahogyan az **Unetaneh tokef** imában mondjuk **Ros Hásáná** és **Jom Kipur** alkalmával, "**egy cserépdarab, egy fűszál, egy virág, amely elhalványul, egy árnyék, egy felhő, egy szélfuvallat**" vagyunk. Porból vagyunk és porba térünk vissza, de **Isten** az élet **Örökkévaló**. **Mózes** a sziklánál egy szinten a bűnről és a büntetésről szóló történet: "**Mivel nem hittél bennem eléggé, hogy megszentelj engem ... ezért nem viheted be ezt a gyülekezetet arra a földre,**

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FÜVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: Az elvesztés traumájának gyógyítása

amelyet neked adtam". Lehet, hogy nem tudjuk pontosan, mi volt a bűn, vagy miért érdemelt ilyen súlyos büntetést, de legalább tudjuk a labdát, a területet, ahová a történet tartozik.

Mindazonáltal úgy tűnik számomra, hogy - itt is, mint a **Tórában** oly sok más helyen - van egy történet a történet mögött, és ez egy teljesen más történet. A **Chukat** a halálról, a **vesztéséről** és a **gyásról** szól. **Mirjám meghal**. **Áron** és **Mózes** megtudja, hogy nem fogják megérni az **ígéret földjére** való bevonulást. **Áron meghal**, és a nép harminc napig gyászolja őt. Együtt alkották a legnagyobb vezetői csapatot, amelyet a zsidó nép valaha is ismert: **Mózes a legfőbb próféta**, **Áron az első főpap**, **Mirjám** pedig talán a **legnagyobb** mind közül. A hetiszakasz azt üzeni nekünk, hogy mindannyiunk számára van egy **Jordán**, amelyen nem megyünk át, egy ígéret földje, ahová nem lépünk be. "**Nem a ti dolgotok, hogy elvégezzétek a feladatot**". Még a legnagyobbak is halandók.

Ezért kezdődik a **hetiszakasz a vörös üsző szertartásával**, amelynek **hamuját cédrusfa hamujával, izsóppal és skarlátvörös gyapjúval összekeverve** és "**élő vízben**" feloldva szórják meg azt, aki kapcsolatba került a halottakkal, hogy azok beléphessenek a **Szentélybe**.

Ez a **judaizmus egyik legalapvetőbb alapelve**. A halál bemocskolja. A történelem során a legtöbb vallás számára a halál utáni élet valóságosabbnak bizonyult, mint maga az élet. Ott élnek az **istenek**, gondolták az **egyiptomiak**. Ott élnek **őseink**, hitték a **görögök** és a **rómaiak**, valamint számos **primitív törzs**. Ott van az igazságosság, gondolták sok keresztény. Ott található a **paradicsom**, gondolta sok muzulmán.

A halál utáni élet és a halottak feltámadása a zsidó hit alapvető, nem vitatható elvei, de a **Tanach** feltűnően hallgat ezekről. Arra összpontosít, hogy ebben az életben, ezen a bolygón találjuk meg **Istent**, halandóságunk ellenére. "**A halottak nem dicsérik Istent**" - mondja a **zsoltár**. **Istent** magában az életben kell megtalálni, annak minden veszélyével és veszedelmével, gyászával és bánatával együtt. Lehet, hogy nem vagyunk többek, mint "**por és hamu**", ahogy **Ábrahám mondta**, de maga az **élet egy soha véget nem érő folyam**, "**élő víz**", és ezt **szimbolizálja a Vörös Özvegy rítusa**.

A **Tóra** nagy finomsággal keveri össze a törvényt és az elbeszélést - a **törvényt** az elbeszélés előtt, mert Isten a betegség előtt ad gyógymódot. **Mirjám** meghal. **Mózes** és **Áront** elönti a gyász. **Mózes** egy pillanatra elveszti az önuralmát, és őt és **Áront** emlékeztetik arra, hogy ők is halandók, és meg fognak halni, mielőtt belépnének a földre. Mégis ez, ahogy **Maimonidész** mondta, "**a világ útja**". Megtestesült lelkek vagyunk. Hús és vér vagyunk. Megöregszünk. Elvesztjük azokat, akiket szeretünk. Kívülről küzdünk, hogy megőrizzük a nyugalmunkat, de belül sírunk. Az élet mégis megy tovább, és amit mi elkezdünk, azt mások folytatják.

Akiket szerettünk és elvesztettünk, tovább élnek bennünk, ahogy mi is tovább élünk azokban, akiket szeretünk. Mert a szeretet olyan erős, mint a halál, és a jó, amit teszünk, soha nem hal meg.

SÁBÁT SÁLOM

Raj Tamás:

Bibliaiskola

„Mene tekel ufarszin”

A különös, arámi nyelvű szállóige Dániel könyvéből való. Az arámi nyelv eredetileg a dél-szíriai Arám (fővárosa Damaszkusz) nyelve volt, s mivel nagyon hasonlított a többi sémi nyelvre, előbb az ókori keleti diplomácia, majd a nép nyelve lett. Az új-babilóniai, és különösen az azt követő perzsa birodalom hivatalos nyelve lett (birodalmi arámi). A zsidóság a babilóniai fogságban tért át az arámira, amely különös módon, később, a középkorban a kabbala szent nyelve is lett.

A történet azzal kezdődik, hogy „Belsacár király nagy lakomát rendezett ezernyi előkelő emberének” (Dániel könyve, 5- fejezet 1. vers). A megfogalmazás hibás, ugyanis a király Nabunaid volt, az új-babilóniai birodalom utolsó uralkodója, öcsöcse, Belsacár pedig csak a helyettese. A tévedés azonban nem súlyos, mivel Nabunaid állandó háborúkat vívott, távol a fővárostól, így a nép valójában mindig csak az ország második emberével találkozott. Úgy tetszik, ezt a szerző is tudta, mert amikor Belsacár ajánlatot tesz, ezt ígéri az ismeretlen írás megfejtőjének: „bíbort fog ölteni, arany láncot (tehet) a nyakába, és harmadikként fog uralkodni a királyságban” (ugyanott, 7. vers), s ez lesz végül Dániel jutalma is (29. vers).

Belsacár az elnyomó, „bűnös Babilon” vétkei azzal is szaporítja, hogy a jeruzsálemi Szentély elrabolt edényeit előhozatva, azokból isszák a részegítő italt, miközben bálványait dicsérik. „Ebben az órában megjelentek egy emberi kéz ujjai, és a lámpással szemközt, a királyi palota (frissen) meszelt falára írtak, s a király meglátta a kézfejet, amely írt” (ugyanott, 5. vers). Az uralkodót rémület fogja el, ám az írást senki sem tudja (vagy nem meri) megfejteni. Végül Dániel adja meg annak értelmét: „Ez az írás, amely feljegyeztetett, méné méné, tekéi ufarszin. S ez az ige megfejtése: méné, megszámlálta Isten a királyságot, és véget vetett neki. Tekéi, megmértél a mérlegen, és hiányosnak találtattál. Perész, szétszakítja királyságot, és átadja Médiának és Perzsiának” (ugyanott, 25-28. vers). A „méné” ige héber megfelelőjéről a számokkal kapcsolatban már szóltunk, a tekéi a héber sekel (súly, ezüstpénz) rokona, az ufarszin viszont kétértelmű: egyrészt a szétszóratásra, másrészt a perzsákra (= parszin) utal. Mondhatni, itt is szójátékkal van dolgunk.

A rejtélyes írás története voltaképpen az igazság diadalát és zsarnokság jogos büntetését hirdeti, hogy nem szabad és nem lehet a jogtalanságot, az erkölcstelenséget büntetlenül elkövetni.

„Ha elfelednék, Jeruzsálem, feledjen el a jobbom” (Jobb és balkéz a Bibliában)

LITTNER GYÖRGY: JÓZSEF TÖRTÉNETE X. rész

JÓZSEF TÖRTÉNEZE

Jákob ült a tanyája előtt és hatalmas porfelhőt látott közeledni **Egyiptom** felől. Közelebb érve már látta, hogy a fiai jönnek szamaraikon, utánuk szekerek megrakodva mindenféle javakkal. Fiai messziről kiabáltak:

„József még él és uralkodik Egyiptom egész országa fölött. És szíve megdöbrent, mert nem hitt nekik.”

A fiúk megérkeztek, leszálltak a szamaraikról, és körbevették az atyjukat. Elmondták neki **József** minden szavát, és rámutattak a szekerekre, amiket **József** küldött, hogy elköltözzenek **Egyiptomba**. **Jákob** felfogta a csodálatos hírt, hogy halottnak vélt fia **József** életben van felkiáltott:

„Elég – József fiam még él! Elmegyek, hogy még lássam őt, mielőtt meghalok.”

Jákob kiadta a parancsot a családjának: Mindenki csomagoljon, mert indulunk **Egyiptomba** a fiamhoz, **Józsefhez**! Nagy volt a család:

„Jákob házának lelkei, kik lejöttek Egyiptomba, összesen hetven.”

Elindult a népes karaván **Egyiptomba**. **Jákob** előre küldte **Júdát**, **Józsefhez**, hogy mutassa nekik az utat **Gósen földjére**, mert közülük senki sem ismerte azt a helyet. Útközben beesteledett, amikor megérkeztek **Beér Sebába**, ahol megálltak. Itt **Jákob** áldozatot mutatott be az **Örökkévalónak**, majd lefeküdtek aludni. **Jákob** álmában megjelent az **Örökkévaló** és szólt hozzá:

„Én vagyok az Isten, atyád Istene, ne félj lemenni Egyiptomba, mert nagy néppé teszek majd. Én lemegyek veled Egyiptomba és én majd fel is hozlak; József pedig ráteszi kezét a szemedre.”

Reggel folytatták útjukat, közben találkoztak **Józseffel**, aki **Júda** érkezése után beszállt a kocsijába és elvezette a családot **Gósen földjére**. Ott megtörtént a nagy özszeborulás:

„József atyja nyakába borult és sokáig sírt a nyakán. És Izrael szólt Józsefhez: Im már meghalhatok, miután láttam arcodat, hogy még élsz. És József szólt testvéreihez és atyja népéhez: Fölmegyek és jelentem a Fáraónak és szólok neki: testvéreim és atyám háza, akik Kánaán országában voltak, eljöttek hozzám.”

József tudta, hogy a **Fáraó** meg akarja ismerni majd a családját, ezért alaposan kioktatta őket arról, hogy mit kell mondaniuk, ha a **Fáraó** kérdezi őket:

LITTNER GYÖRGY: JÓZSEF TÖRTÉNETE X. rész

„Mondjátok: Baromtenyésztők voltunk, mi szolgálid, mint atyáink, hogy lakhasatok Gósen földjén, mert utálat az egyiptomiak előtt minden juhásztor.”

Mai szemmel nézve érthetetlen, hogy mi a különbség a juhásztor és a tehénpásztor között. Miért utálatos az egyik, és miért dicsőséges a másik. Erre a Tóra magyarázóit sem találtak megoldást, de az internet a mai világban segít ezen is, ha elgondolkodunk egy kicsit. A baromtenyésztők nevelik a borjakat, az egyikből tehén lesz a másiból bika. **Egyiptomban** a bika szent állat volt, istenséget csináltak belőle és elnevezték **Ápisznak**. Jöhet az internet:

Ápisz: Ozirisz élő jelképe, az ókori egyiptomi vallás szent bikája, termékenységgisten, ezért a földműves ünnepeket az ő tiszteletére rendezték meg, Kapcsolatba hozták a napistennel is, ez az oka annak, hogy szarvai között ott a napkorong és időnként az ureusz-kígyó is.

Ez a titka a bikatenyésztők iránti tiszteletnek **Egyiptomban**.

„Elment József és jelentette Fáraónak mondván: Atyám és testvéreim, nyájuk és gulyájuk és mindenük, amijük van, eljöttek Kánaán országából és most Gósen földjén vannak.”

A **Fáraó** meghívta a családot a palotájába, hogy megismerje őket. **József** elhozta atyját és öt testvérét, akik illendően meghajoltak a **Fáraó** előtt, akinek az első kérdése az volt, hogy mi a foglalkozásuk. Ők mondták a **József** által betanított szöveget: Pásztorok vagyunk. **Jákobhoz** fordult és megkérdezte:

„Mennyi életed éveinek napjai? És **Jákob** felelt Fáraónak: Vándoréletem napjai százharminc év. Ezután megáldotta **Jákob** Fáraót és elment Fáraó elől.+

Érdekes lehetett, amikor egy százharminc éves szakállas héber birkapásztor megáldja **Egyiptom** uralkodóját: a **Fáraót**. A **Fáraó** nagyon bölcs ember volt, ismerte a héber **József** Istenét az **Örökkévalót**, aki **Egyiptomot** az ókori világ legnagyobb birodalmává tette **József** által, ezért boldogan fogadta **Jákob** áldását, aki **József** atyja volt és közelebb állt az **Örökkévaló Istenhez**, mint **József**. **József**, miután a családja visszatért **Gósen földjére** gondoskodott róluk.

„És ellátta **József** atyját és testvéreit és atyjának egész házanépét kenyérrel a gyermekek számának megfelelően.”

A következő számban folytatjuk a kalandot....

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

XVI. RÉSZ

Hasonlóképp, ha nem zsidók azt mondják [egy csoportnak]: „**Adjatok ki egyet, hogy megöljük. Ha nem, mindannyitokat megölünk**”, akkor inkább mindannyiuknak meg kell öletniük magukat mintsem, hogy akár egyetlen zsidó lelket is feladjanak.

Ha azonban kiválasztanak egyvalakit, és azt mondják: „**Adjatok ki nekünk ezt és ezt, különben mindőtöket megöljük**”, akkor [más szabályok érvényesek]. Ha az illetőnek amúgy is halálbüntetés jár, mint **Sevá ben Bichrinek**, akkor kiadhatják őt. Noha a törvénynek ezt az utasítását [jobb] nem tanítani. Ha az illetőnek azonban nem kell amúgy is meghalnia, akkor inkább mindenkinek a halált kell választania mintsem, hogy egyetlen lelket is feladjanak.

A parancsolatok életveszély esetén

6. §. Ahogy ezek az elvek érvényesek kényszerítés esetére, ugyanezek érvényesek betegség esetén is. **Miről van szó?**

Amikor valaki halálosan beteg, és az orvosok szerint gyógyulása egyedül a **Tóra** bizonyos áthágásával érhető el, akkor követni kell [az orvos tanácsát]. [Élet]veszély esetén, ha szükséges a gyógyuláshoz, a **Tóra bármely parancsolata áthágható, kivéve a bálványimádást, a tiltott nemi kapcsolatokat és a gyilkosságot.** Ezek még [élet]veszély esetén sem hághatók át a gyógyítás érdekében. Ha valaki a gyógyulás érdekében megszegi ezeket, a bíróság megfelelő büntetést szab ki rá.

7. §. **Mi az a forrás [amely azt tanítja], hogy ezt a három bűnt még [élet]veszély esetén sem szabad elkövetni?** A Tórában ez áll: „**Szeresd tehát az Örökkévalót, az Istenedet egész szíveddel, egész lelkeddel és egész erőddel.**” [Az „egész lelkeddel” szavak arra utalnak], hogy akkor is, ha valaki elveszi a lelkünket.

Ha arról van szó, hogy egy zsidó gyógyulása érdekében, vagy hogy megmentse a meggyilkoltatástól, meg kellene ölni egy másik zsidót, logikus, hogy az egyik ember élete nem áldozható fel a másikéért.

Továbbá [a tiltott nemi kapcsolatokat illetően a Tóra] egyenlőségjelet tesz a gyilkosság és a tiltott nemi kapcsolatok közé, ahogy írva van: „**Mert amint támad valaki a felebarátjára és agyonüti, úgy van ez a dolog.**”

8. §. **Mikor érvényes a fenti [szabály] mármint, hogy csak [élet]veszély esetén lehet a gyógyítás érdekében áthágni más tilalmakat?** Amikor valamilyen élvezetet is okozunk [az e fajta gyógyítás által]. Például egy beteget rovarokkal vagy csúszómászókkal etetünk, **Pészáchkor chámecot** adunk neki, vagy ha a **Jom Kipurkor** etetjük.

Amikor azonban [az említett és hasonló] gyógyítási módok nem célozzák egyben valamely szükséglet kielégítését – például mikor valaki **Pészáchkor chámécból** vagy **orlából [tiltott termés]** készít sebkötöző pólyát vagy borogatást, vagy a mikor valakinek tiltott ételekkel kevert keserű dolgot adnak inni –, ezek alkalmazása akkor is megengedett, ha nem áll fenn életveszély, mivel az ember szájpadlása nem elégíti ki szükségletet. [Ez alól az engedékenység alól] kivétel a **kilé hákerem [az egymással oltott növények]** és a **hús meg a tej keverése.** [Ezekből hasznat húzni] még olyan esetben sem lehet, ha nem okoznak külön élvezetet.

Folytatjuk...

EMBERBARÁT HETILAP NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCÁI TEMPLOM IMAREND JÚLIUS 1. – 31. KÖZÖTT

sziván	25.	1.	hétfő		7,00	19,00
	26.	2.	kedd		7,00	19,00
	27.	3.	szerda		7,00	19,00
	28.	4.	csütörtök	<i>Jajm Kippur Kótajn</i>	7,00	19,00
	29.	5.	péntek	⚡: 20.25	7,00	19,00
	30.	6.	szombat	Újhold 1. KORÁCH vége: 21.44	8,00	20,30
támuz	1.	7.	vasárnap	Újhold 2.	8,00	19,00
	2.	8.	hétfő		7,00	19,00
	3.	9.	kedd		7,00	19,00
	4.	10.	szerda		7,00	19,00
	5.	11.	csütörtök		7,00	19,00
	6.	12.	péntek	⚡: 20.20	7,00	19,00
	7.	13.	szombat	CHUKÁT vége: 21.38	8,00	20,15
	8.	14.	vasárnap		8,00	19,00
	9.	15.	hétfő		7,00	19,00
	10.	16.	kedd		7,00	19,00
	11.	17.	szerda		7,00	19,00
	12.	18.	csütörtök		7,00	19,00
	13.	19.	péntek	⚡: 20.15	7,00	19,00
	14.	20.	szombat	BÁLÁK vége: 21.30	8,00	20,15
	15.	21.	vasárnap		8,00	19,00
	16.	22.	hétfő		7,00	19,00
	17.	23.	kedd	Böjtnap, vége: 21,06	7,00	19,00
	18.	24.	szerda		7,00	19,00
	19.	25.	csütörtök		7,00	19,00
	20.	26.	péntek	⚡: 20.07	7,00	19,00
	21.	27.	szombat	PINCHÁSZ vége: 21.20	8,00	20,00
	22.	28.	vasárnap		8,00	19,00
	23.	29.	hétfő		7,00	19,00
	24.	30.	kedd		7,00	19,00
	25.	31.	szerda		7,00	19,00

Ismeretlen zsidók nyomában LXXXVI. Kadosa Pál

Kadosa Pál (Léva, 1903. szeptember 6. – Budapest, 1983. március 30.) kétszeres Kossuth díjas, érdekes és kiváló művész zeneszerző, zongoraművész, zenepedagógus. A magyar zenei közélet fontos szereplője és zenepedagógusként több világhírű művész tanára volt.

Veisz Pál néven született. Apját korán elvesztette, ezért kisgyermekként nagyszüleinél élt **Nagy-szombatban**, az elemi iskolát is ott végezte, és már zongorázni is tanult. **1918**-ban, tizenöt éves korában **Budapestre** költözött édesanyjával, aki ismét férjhez ment. A **fővárosban** komolyabban kezdett foglalkozni a **zongorával**, előbb **Pál Ilonánál** tanult, majd **1921**-ben, **érettségije után** felvételt nyert a **Zeneakadémiára**. A főiskolán **Székely Arnoldnál** és **Keleti Lilinél** tanult zongorázni, emellett **Weiner Leótól** kamarazenét, **Kodály Zoltántól** zeneszerzést tanult. Mindeközben **festeni és rajzolni is tanult**, és a **kor képzőművészeti, irodalmi társaságaiban** is megfordult. **Baráti kapcsolatot ápol** például **Berény Róberttel**, **Bortnyik Sándorral**, **Dési Huber Istvánnal**, **Sugár Andorral**, **Pátzay Pállal** és **Goldmann Györggyel**. A főiskolán **1927**-ben szerezte meg **diplomáját**. **Zongoraművészként** – saját művein kívül – kiemelkedően fontos feladatának tartotta a kortárs zene bemutatását. **Zongorajátéka** erősen emlékeztetett **Bartókéra**, előadásmódjára a telt hangzás és a lüktető ritmika volt a jellemző.

Égész életében a magyar zenei közélet fontos szereplőjeként tevékenykedett. **Alapítója** volt az **1928**-ban létrejött **Modern Magyar Muzikusok** zenei csoportosulásnak, amely később beleolvadt az újjaszervezett, és az **Internationale Gesellschaft für Neue Musik** tagszervezeteként működő **Új Magyar Zene Egyesületbe**. **1932**-től az **Új Magyar Zeneegyesület** meghatározó alakja is volt. **1945** után négy évig volt **Művelődési Tanács** elnökhelyettese, elnökségi tagja, több ízben ügyvezető elnöke volt a **Magyar Zeneművészek Szövetségének**. **Elnöke** volt a **Szerzői Jogvédő Hivatal** és a **nemzetközi szerzői jogi testület zenei bizottságának** is. A **Londoni Royal Academy of Music** tiszteletbeli tagjává, a **Deutsche Akademie der Künstel** pedig tagjává választotta. Jelentős zongorapedagógus volt. Végzés után, **1927**-től **1943**-ig a **Fodor Zeneiskolában** tanított, ahonnan a **fasizmus** előretörése, illetve a **második zsidótörvény** és a **harmadik zsidótörvény** miatt kellett távoznia. **1943–44**-ben a **Goldmark Zeneiskolában** oktatott, de a **munkaszolgálat** majdnem teljesen félbeszakította pályafutását. A **Zeneakadémián** **1945**-től haláláig tanított, illetve volt a zongora tanszak vezetője. Az ő tanítványaként ért el a világhírig **Jandó Jenő**, **Kocsis Zoltán**, **Kurtág György**, **Ránki Dezső**, **Schiff András** és **Kiss Gyula**.

Zeneszerzői stílusát is elsősorban **Bartók és Kodály** határozta meg, de sok szempontból volt rá nagy hatással a korai avantgárd és a német neoklasszicizmus is. Művei között a klasszikus zenei repertoár minden formája megtalálható, egyaránt komponált zenekari műveket, nyolc szimfóniát és egy kamraszimfóniát, négy zongora-, két hegedűversenyt és más versenyműveket, operát (**Husztli kaland**), kamraműveket, zongoradarabokat, de írt kórusműveket és dalokat is. Zongoraművészként és zeneszerzőként **1923**-ban lépett először a nyilvánosság elé, **I. zongoraszvitjével**. **Első önálló szerzői estjét** **1933. május 2-án** tartotta. Ugyanebben az évben aratta első **nemzetközi sikerét** is, **Amszterdamban** játszotta **I. zongoraversenyét**. Ezt követően sorra mutatta be kompozícióit itthon, **Európában** és az **Egyesült Államokban**: **II. zongoraszonátáját** a **pyrmonti** és a **casseli fesztiválon**, **I. divertimentóját** **Velencében**, **II. vonósnégyesét** **New Yorkban** adta elő. Műveinek kiadója az egyik legnevesebb európai zeneműkiadó, a **mainzi Schott** volt.

Forrás: (wikipedia)

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

XVI. rész

1944. július 06. - 1944. július 12. között

1944. július 6. Áthaladt Kassán az első pécsi (3100 fő) és a második kaposvári (5116) transzport Auschwitz irányában. Endre László titkára, Takáts Albert fogadta az áttért zsidók (dr.

Török Sándor

Török Sándor, Somló Endre, Sebestyén András) küldöttségét, akik tervezetet készítettek a megalakítandó Magyarországi Keresztény Zsidók Szövetsége működési szabályzatához. Kolozsvárott a hatóságok hozzáláttak "a zsidók zárolt széfjeinek felnyitásához", ami 116 páncélszekrény milliós értékeinek elkobzását jelentette. Július első napjaiban folyt a városban hajtóvadászat a "zsidó értékeket rejtegető" keresztények ellen. Az esztergomi páncélos ezred alakulatai Budapestre vonultak. Ezzel egy időben Horthy Miklós magához rendelte a csendőrség vezetőit, és felszólította őket, hogy 24 órán belül hagyják el Budapestet és környé-

két, különben beveti ellenük a páncélosokat. A kormányzó Horthy Miklós Gusztáv svéd király, Rooseveltt amerikai elnök, XII. Piusz pápa nyomásának engedve, a normandiai partraszállás és a Vörös Hadsereg nyári offenzívájának sikere hatására, leállította a deportálásokat. A vidéki zsidóság nagy részét eddigre már deportálták. Talán attól is félt, ha a fővárosból is deportálják a zsidókat, Budapestet szőnyegbombázni fogják az antifasiszta légi erők gépei. Ennek ellenére a vidéki gyűjtőtáborok kiürítését július 9-ig befejezték a német és magyar hatóságok. Angelo Rotta pápai nuncius tiltakozott Sztójajnál.

1944. július 7. Áthaladtak Kassán a soproni (3077 fő), pápai (2793 fő), paksi (1072 fő), az első monori (3549 fő) és óbudai (3151 fő), továbbá a második sárvári (2204 fő) deportáló transzportok Auschwitz-Birkenaubá. Horthy Miklós bejelentette döntését a zsidók deportálásának leállításáról. Az áttért zsidók küldöttsége egy kísérőlevélben azt kérte, mivel az áttértek már nem tartoznak a Magyarországi Zsidók Országos Szövetsége Ideiglenes Intézőbizottságához, mentesítsék őket a sárga csillag viselése alól, ahogy az egyházak kívánták. A csendőri alakulatok elhagyták Budapestet és környékét. Horthy kormányzó Budapestre rendelte Lakatos Géza vezérezredest, akit egy új kormány alakításával kívánt megbízni. Sztójay Döme miniszterelnök Serédi Jusztinián bíboros tudomására hozta Horthynak a deportálások leállításáról szóló parancsát. Max Huber, a nemzetközi Vöröskereszt elnöke érintkezésbe lépett Horthyval a zsidókérdés kezelésével kapcsolatban.

1944. július 8. Áthaladt Kassán a második óbudai (2997 fő) és a második pécsi (2523 fő) deportáltakat szállító transzport Auschwitzba. A kovnoi (Kaunas) gettóban 2000 zsidót megöltek, 4000-et gyalogmenetben Németországba indítottak. A kormányzó rendelkezéseit kijátszva, a zsidótlanító osztagok folytatták a deportálást, befejezték a Budapest körüli települések zsidóságának deportálását a békásmegyeri és a monori vasútállomáson. Serédi Jusztinián hercegprímás gercsei nyári lakában alku született közte, és Sztójay Döme miniszterelnök között, melynek értelmében Sztójay hozzájárult, hogy a kitért zsidók saját szervezetet hozzanak létre, és amennyiben a deportálásokat felújítanák, a kitért mentességet kapjanak. Nagyobb angolszász légitámadás zajlott le Pápa térségében. Lakatos Géza vezérezredest tárgyalta a kormányzónak őt a kormányfői tisztségre ajánló gróf Bethlen Istvánnal.

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

XVI. rész

A vezéreztudós, a gondolkodási idő lejártá után, visszautasította a megbízatást. Befejezödték a deportálások a Budapest-környéki településeken (2 nappal Horthy parancsa után). A gyűjtötábort július 6-8- a között számolták fel, 24.128 zsidó foglyát 8 vonattal Auschwitz-Birkenauba deportálták. Az utolsó vonatok már az után indultak, hogy Horthy Miklós kormányzó július 6-7-én megtiltotta a deportálások folytatását. A szerelvények háromnapos „utazás” után, július 9- és 11- között érkeztek meg a birkenai rámpára. Ezeket a transzportokat dr. Mengele szelektálta. A „Halál Angyala” ezen a három napon 19 magyar zsidó ikerre bukkant.

1944. július 9. Áthaladtak Kassán a budakalászi (3072 fő), békásmegyeri (1924 fő), továbbá a II. és III. monori (3065 és 3079 fő) és a II. óbudai (3072 fő) deportáltakat szállító transzportok Auschwitz felé. Ferenczy László csendör alezredes jelentése szerint május 15-től július 9-ig 147 vonattal 434 351 „zsidófajú személyt” deportáltak Magyarországról. Raoul Wallenberg

svéd diplomata követségi titkári rangban humanitárius küldetéssel Budapestre érkezett. Szentendrén, Csia Sándor lakásán, bárcziházi Bárczy István és Szalasi találkozott egymással. A találkozón beszámolt az ellene elkövetett merénylet zavaros részleteiről, a meglött zászlós ellentmondó vallomásairól, szavairól, Rátz Jenő és a minisztertanács furcsa reakciójáról. Szintén beszélt, Teleki Pál haláláról, megemlítve ezzel kapcsolatban a néhai miniszterelnök kevert származását, magyar-görög felesége súlyos betegségét, hajlamát az öngyilkosságra. A történetekkel kapcsolatban még annyit közölt, hogy a minisztertanácson Keresztes-Fischer Ferenc javasolta, csak annyit közöljenek, hogy a miniszterelnök tragikus hirtelenséggel hunyt el - ennek megfelelően jelentek meg a reggeli híradások. Bárczy volt az, aki a kormányzót a ravatalnál, utalva arra, hogy a titkolózásnak rossz hatása lehet, rávette az igazság megjelentetésére, ami a délelötti és a délutáni lapokban meg is történt. Imrédyvel és egykori lemondásával kapcsolatban szintén ellenségesen nyilatkozott. Válaszában Szalasi a zsidókérdés megoldását és a végrehajtókat bírálta. Kijelentette, ő nem antiszemita, hanem "aszemita", és a teljes zsidótlanítás elvét vallja és tett néhány kijelentést Rátz Jenővel szemben. Mikor Csia Sándor kikísérte, Bárczy utalást tett a Magyar Élet Pártja és a Nyilaskeresztes Párt közötti esetleges együttműködésre.

1944. július 10. Adolf Hitler úgy döntött, hogy engedélyezzék a magyar kormányának a deportálásokkal kapcsolatos külföldi lépésekre vonatkozó kéréseit, cserébe a deportálások mielőbbi felújításának engedélyezéséért. Tiszti főorvosi jelentés Szekszárdról: "A Tolna vármegyei gettók kiürítésével egyidejűleg zsidó gyűjtötáborokba szállították az összes zsidó munkaszolgálatos orvosokat és gyógyszerészeket. Decs, Nagydorog és Tevel községek gyógyszerterái jelenleg zárva vannak, mert a zsidó felelős vezetőket gyűjtötáborba szállították. Ezen közegészségügyileg káros állapot megszüntetésére, illetve felelős gyógyszerter-vezetők sürgös kirendelésére a szükséges előterjesztések felmentek a m. kir. belügyminiszter úrhoz.

JÖVEDELEMADÓJA 1+1 SZÁZALÉKÁT, AMENNYIBEN KÖZÖSSÉGÜNKETSZERETNÉ TÁMOGATNI, AZ ALÁBBI ADÓSZÁMOKRA TUDJA ÁTUTALNI: TALMUD-TÓRA ALAPÍTVÁNY: 19700289-1-42 MAZSIHISZ:0358

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

XVI. rész

A zsidó munkaszolgálatos orvosok elszállítása semmiféle közegészségügyi hátránnyal nem járt, mert az illetékes községi és körorvosok közben leszereltek a katonai szolgálatból, s így már amúgy is feleslegessé váltak."

1944. július 11. Miniszterelnöki rendelet alapján megalakult a **Kikeresztelkedett Zsidók Egyesülete**. A Magyarországi Keresztény Zsidók Szövetsége működési szabályzat-tervezetének egy példányát dr. Török Sándor elküldte Ravasz László püspöknek. Blaskovich Lajos és Takáts Albert tájékoztatta Törököt, hogy külön szervezet létrehozásához **kormányrendeletre van szükség**, ezért az áttért zsidókkal kapcsolatos kérdésekkel a **Zsidó Tanács** külön részlege fog foglalkozni. Az egyházak, a **Jó Pásztor Misszió**, a **Szent Kereszt Egyesület** vezetői kitartottak amellett, hogy az áttért zsidókat kivonják a **Zsidó Tanács** hatásköréből. **Vörös János vezérkari főnök naplójának bejegyzése** szerint **Horthy Miklós kormányzó** közölte vele, hogy végleg katonai kormány kinevezése mellett döntött. Ennek tagjai a következők lettek volna: **Lakatos Géza vezérezredes a miniszterelnök**, **Csatay Lajos vezérezredes a honvédelmi miniszter**, **Bakay Szilárd altábornagy a belügyminiszter**, **kisbarnaki Farkas Ferenc altábornagy a kultuszminiszter**. Az iparügyi tárcát **Bor Jenő vezérőrnagy kapta volna**, a többi posztot adminisztratív államtitkárok vették volna át. A **kormányzó** közölte a vezérkari főnökkel, hogy **levelet írt Hitlernek**, amit mielőbb el kívánt küldeni, a válasz beérkezése után pedig **le kívánta mondani a kormányt**, az új kormányt pedig azonnal hivatalba helyezte volna. Ennek időpontjáról a **vezérkari főnököt**, a **"szükséges karhatalmi intézkedések"** megtétele céljából előre értesítette volna. A **nácik az utolsó zsidót is meggyilkolták a kovnói gettóban**. Az **USA elismerte a Charles de Gaulle tábornok vezette Francia Nemzeti Felszabadítási Bizottságot**. **Edmund Veessenmayer** jelentette a német megszálló szervek és a magyar hatóságok deportálási akcióinak pillanatnyi „végeredményét”: június 30-i, 1938. sz. távirati jelentés kiegészítése: „**Zsidók koncentrációja és elszállítása az V. zónában, a Budapest-külvárosi akciót is ideértve, terv szerint július 9-én 55 741 zsidóval lezárult. I-V. és külvárosi akció összeredménye immár 437 402. Budapest elleni akció állásáról közvetlen jelentés ment Fuschlba.**”

1944. július 12. **Jaross Andor** a **Zsidó Tanács létrehozására** vonatkozó rendelet módosítását ajánlotta a **minisztertanácsnak**, így lehetővé téve a **Magyarországi Keresztény Zsidók Szövetségének létrehozását**. **Sztójay Döme** ismertette **Hitler döntését a magyar kérések teljesítéséről**, hozzátéve, hogy csak a **Palesztinába való zsidó emigrációt ellenezte**, mert az **sértette az arabok érdekeit**. A **deportálások** folytatására vonatkozóan emberségesebb bánás-módot javasolt. Közölte, felkérte **Edmund Veessenmayert** a kiszállított zsidók elgázolásának cáfolatára. **Arnóthy Jungerth Mihály** megemlítette, hogy **Romániában** maga a kormány segíti az ott élő **magyar zsidókat a Palesztinába való kivándorlásban**. Sürgette, hogy a **minisztertanács** zsidókra vonatkozó döntéseit hozzák nyilvánosságra, közöljék a **külföldi képviselőkkel**, hogy **megcáfolhassák a Magyarország elleni propaganda-támadásokat**.

Folytatjuk...

Tzvi Gluckin:

Fedezd fel ki írta a Tórát!

XVIII. rész

Maimonidész a spanyolországi Córdoba-ban született 1135-ben. Családja félt az iszlám üldöztetéstől, ezért tizenéves korában elmenekültek onnan. Néhány évet a marokkói Fezben töltött, felnőtt élete nagy részében pedig Egyiptomban élt. Nemzedékének vezető rabbija volt. Ezenkívül híres orvos is, ő volt Szaladin, a nagy arab vezér udvari orvosa. Számos fontos művet írt. Legfontosabb műve a Misné Torá, a zsidó törvények tizennégy kötetes enciklopédiája, amely a 613 parancsolat gondos elemzésén alapul.

A „Maimonidész” nevének görög változata. Azt jelenti: „Maimon fia”. Héberül Rabbi Mose ben Maimonnak hívták. Nevének kezdőbetűi után általában RÁMBÁM néven említik. RÁMBÁM héberül így néz ki:

rés – ר

mem – מ

bét – ב

mem – מ

Maimonidész 1204-ben halt meg. Még élt a harmadik keresztes hadjárat idején. A Tóra akkor már régi könyv volt. Már sok nyelvre lefordították. A keresztények és a muszlimok hitelesnek fogadták el. Bárki, aki esetleg egyenlő távolságra lévő betűsorozatokat illesztett a szövegbe, akkorra már rég halott volt.

Nézd meg az alábbi példát! A Kivonulás könyvének 11. fejezetéből való. A szövegben Isten az elsőszülöttek csapásáról beszél Mózesnek. Elmondja a különleges peszáchi áldozatot és azt, hogyan kell felkészülni a kivonulásra. A kilencedik versben az Örökkévaló ezt mondja Mózesnek: „A fáraó nem fog hallgatni rátok, hogy megsokszorozódnak csodáim Egyiptom földjén.” Nézd meg a héber szöveget! A „megsokszorozódnak csodáim Egyiptom földjén” szavak első betűi a RÁMBÁM rövidítést adják ki. A betűket bekereteztem, hogy könnyebben lássuk:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֹא-שָׁמַע אֲלֵיכֶם פֶּרַעַה לְמַעַן רַבּוֹת מִוְפְתֵי
פְּאָרְזַן מִצְרַיִם:

Érdekes. De nem eget rengető. A Tóra körülbelül 80 000 szó hosszú. A héber ábécé mindössze huszonkét betűből áll. Valószínű, hogy négy egymást követő szó első betűi sok helyen a RÁMBÁM betűkapcsolatot adják ki. Ugye? Tévedés. Nézd át a teljes Tórát egy számítógéppel. Ez a vers az egyetlen olyan hely a Tórában, ahol négy

Tzvi Gluckin:

Fedezd fel ki írta a Tórát!

XVIII. rész

egymást követő szó első betűje **RáMBÁM**-ot ad ki.

Maimonidész felnőtt élete nagy részét **Egyiptomban** töltötte. **Miről** szól ez a vers? A **csodákról**, amelyek **Egyiptomban** fognak történni. Ez a szakasz a **peszáchi áldozatról** szól. Ezt az áldozatot a **héber niszán hónap 14. napján** mutatták be. **Maimonidész születésnapja** szintén **niszán 14-én** volt. **Véletlen egybeesés?** Talán. **Mi történik**, ha ebben a szakaszban **egyenlő távolságra lévő betűsorozatokat** keresünk? Keressük meg **Maimonidész** leghíresebb művét, a **Misné Torát** (lásd a **6. ábrát**). A **Misné Torá** a **613 parancsolat gondos elemzése**. Héberül így írják: **משה תורה**

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֹא־שָׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרַעַה לְמַעַן חַבּוֹת מִיִּפְתִּי
בְּאַרְץ מִצְרַיִם: וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ אֶת־כָּל־הַמִּפְתִּיִּים הָאֵלֶּה לְפָנֵי פְּרַעַה
וַיַּחְזֹק יְהוָה אֶת־לֵב פְּרַעַה וְלֹא־שָׁלַח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶצוֹ:
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַל־אַהֲרֹן בְּאַרְץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם
רֹאשׁ חֲדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לְכֶם לַחֲדָשִׁי הַשָּׁנָה: וְדַבְּרוּ אֶל־כָּל־עַדְוַת
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֶשֶׂר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֵׁה לְבֵית־אָבֹת שֵׁה
לְבֵיתוֹ: וְאִם־יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מִשֵּׁה וְלָקַח הוּא וּשְׂכָנָו הַקָּרֹב אֶל־בֵּיתוֹ
בְּמִכְסֵת נֶפֶשׁת אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ תִכְסּוּ עַל־הַשֵּׁה: שֵׁה תָמִים זָכַר בְּיָד־שָׁנָה
יְהִי לְכֶם מִזְמֶרֶבֶשִׁים וּמִזְמֶרֶעֻזִים תִּקְחוּ: וְהָיָה לְכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד
אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ הַזֶּה וּשְׁחָטוּ אֹתוֹ כָּל־קֹהֵל עַדְוַת־יִשְׂרָאֵל בֵּין
הָעֲרָבִים: וְלָקַחוּ מִזֶּהֶדֶם וּנְתַנוּ עַל־שֵׁתֵי הַמְּזֻזוֹת וְעַל־הַמַּשְׁקוּף עַל
הַבָּתִּים אֲשֶׁר־יֵאָכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם: וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בְּלִילָה הַזֶּה צִלִּיאֵשׁ
וּמִצּוֹת עַל־מָרֹרִים יֵאָכְלֶהוּ: אֶל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נֶאֱוֶבֶשׁל מִבָּשָׂל בְּמַיִם כִּי
אִם־צִלִּיאֵשׁ רָאשׁוּ עַל־כַּרְעֵיו וְעַל־קַרְבּוֹ: וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר
וְהָתַר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ: וְכָכָה תֹּאכְלוּ אֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים
נְעֻלֵיכֶם בְּרֹגְלֵיכֶם וּמַקְלָכֶם בְּיָדְכֶם וְאָכַלְתֶּם אֹתוֹ בַּחֲפוֹן פֶּסַח הוּא
לִיהוָה: וְעַבְדֵי בְּאַרְץ־מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה וְהַכִּיתִי כָל־בְּכוֹר בְּאַרְץ
מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעַשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי
יְהוָה: וְהָיָה הָדֵם לְכֶם לְאֵת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר אֲתֶם שָׂם וְרֵאִיתִי אֶת־הָדֵם
וּפְסַחְתִּי עֲלֵיכֶם וְלֹא־יְהִי בְכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהַכֹּתִי בְּאַרְץ מִצְרַיִם:

Megtaláltad? A **Misné Torá** szavai külön-külön ötvenbetűs távolságban vannak elrejtve a szövegben. És a **Tóra** egyetlen olyan verséhez közel vannak elrejtve, ahol **négy egymást követő szó első betűje a RáMBÁM**-ot rejti. **De miért van olyan nagy kihagyás a két szó között?** Számolj a **Misné** szó első betűjétől a **Torá** szó első betűjéig! **Pontosan 613 betű**. **Elképesztő!** **Maimonidész** neve **csak egyszer** szerepel a **Tórában**. Egy olyan szakaszban, amely **Egyiptomról** szól, arról a helyről, ahol élete nagy részét töltötte. **Megemlíti a születésnapját**.

Folytatjuk...

Heti Jahrzeit:

Rabbi Yaakov ben Meir

Rabbi Yaakov ben Meir (1100 CE Ramerupt – 1171. Troyes, Franciaország) a nagy Rási unokája volt, apja, Rabbi Meir ben Shmuel és másik testvére, Rabbi Shumuel ben Meir, a Rásbam mellett tanult.

Rabbeinu (a mi rabbink) Tamnak nevezték el a vers után, amely "Jákov ősapánkat tamként" írja le - egy egészséges emberként, aki idejét a Tóra tanulmányozásával töltötte. Rabbeinu Tam rendkívül sikeres borkezeskedő és tehetős volt, jól ismerte a héber nyelvtan szabályait is.

Rabbeinu Tamot széles körben korának legnagyobb Tóra-tudósának és vezetőjének tartották, és őt kérték fel a kor legtöbb halachikus problémájának eldöntésére. A világ minden tájáról özönlöttek a tudósok a Rameruptban (Franciaország) található jesivájára, hogy meghallgassák éleslátó talmudi előadásait, amelyekben briliánsan boncolgatta és összehasonlította a témákat, megoldotta a nehéz passzusokat, és feltárta azokat az alapelveket, amelyek az egész zsidó jogban érvényesek voltak. Ezek az előadások szolgálták a Tosafot kommentár alapjául, amelyet tanítványai állítottak össze, és a Talmud minden oldalának margójára nyomtattak. Nevét és írásait minden Talmud tanuló ismeri. Gyakran nem ért egyet Rási értelmezéseivel, és eredeti, briliáns meglátásaival új távlatokat nyit. Éles eszű zsenialitással elemzi a talmudi szövegek változatos változatait, és olyan finom különbségeket fedez fel, amelyek az adott probléma új megértésének alapját képezik.

Azt mondta: "Megírhattam volna RASHI kommentárját a Talmudhoz, de a Bibliához írt kommentárját nem". Két híres tórai nézeteltérése volt RASHI-val: az egyik a Mezuzah elhelyezésével kapcsolatban", a másik a Tefilinben lévő Parshiyot-okkal kapcsolatban. Állítólag maga Moshe Rabbeinu (Mózes) jött el hozzá álmában, és tájékoztatta őt arról, hogy Rási véleménye valóban helyes. Rabbeinu Tam állítólag így válaszolt, ami jelezte zsenialitását és önbizalmát: "Móse, Mesterünk, itt tévedtél".

Rabbeinu Tam levelezett Avraham Ibn Ezra rabbival, akit nagyon csodált és tisztelt.

1146-ban, amikor a keresztések kifosztották otthonát, csodával határos módon megmenekült a haláltól, mivel őt késszúrást élt túl a fején. Egy francia nemes, aki ismerte és tisztelte őt, azzal fordította vissza a vérszomjas csőcseléket, hogy megígérte nekik, hogy keresztény hitre téríti a rabbit.

Ősi nézetkülönbség van azzal kapcsolatban, hogy milyen sorrendben illesztik be a szakaszokat (parshiyot) a Bátimba: Rási szerint a Sémá ("Itt, ó Izrael") szakasza megelőzi a "És megtörténik, ha meghallod" szakaszát, mind a fejen, mind a karon viselt tefilinben. Rabbeinu Tam szerint a sorrend fordított. Vannak, akik Rási és Rabbeinu Tam tefilint is viselnek.

Forrás: (tzadikim)

RECEPT-TÁR

Meggyes-ribizlis piskótatekercs

A piskótatekercs nem maradhatott ki a nyári, gyümölcsös-sütis repertoárból. Nagyon egyszerű elkészíteni, és pár óra hűtés után már fogyasztható is.

Hozzávalók:

- 75 g finomliszt
- 15 g holland kakaópor
- 2 g sütőpor
- 1 csipet só
- 5 db tojás
- 170 g kristálycukor
- 50 ml tej
- 750 g mascarpone
- 120 g porcukor
- 1 mk vaníliaaroma
- 3 ek meggyelevator
- 150 g ribizli
- 1 tk kakaópor

Elkészítés:

A meggyes-ribizlis piskótatekercs első lépéseként a piskótához a lisztet elkeverjük az átszitált kakaóporral, sütőporral és sóval. A tojásokat kettéválasztjuk. A fehérjét kemény habbá verjük a cukor egyik felével, a sárgáját pedig kihabosítjuk a cukor másik felével, majd beleöntjük a tejet, és elkeverjük. A lisztes és fehérjés részt 2 lépésben a sárgájához forgatjuk, majd a homogénre kevert, habos tésztát egy kb. 32 x 42 cm-es, lapos, sütőpapíros gáztepsibe simítjuk, és 180 fokos sütőben 15-20 perc alatt megsütjük, majd ráborítunk egy konyharuhát, és még melegen feltekerjük az egyik rövidebb oldalától indulva.

A krémhez a mascarpone-t robotgéppel magas fokozaton stabil krémalappá habosítjuk, de vigyázzunk, hogy ne csapódjon ki. Belekeverjük a porcukrot és a vaníliaaromát.

A kihűlt tekercsot kitekerjük, lehúzzuk a sütőpapírt és levesszük róla a konyharuhát. Megkenjük a krém 2/3-ával, márványosan belekenjük a meggyelevatort, és megszórjuk egy marék ribizlivel, majd feltekerjük a rövidebb oldaláról indulva.

A maradék krém egy részével átkenjük a tekercsot, megszórjuk kevés kakaóporral, a krém többi részét pedig csillagcsöves nyomózsákból a tekercs tetejére nyomjuk. Díszítjük pár szem ribizlivel, és 3-4 órára, vagy akár egy éjszakára hűtőbe rakjuk.

Forrás: (streetkitchen)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

K	A POÉN 1. RÉSZÉ	ÁGYÁST RITKÍT SZÉFBE HELYEZ	M	EME OTTAWA POLGÁRA	BOGRÁCS ÁLLVÁNYA	ALMA KÖZEPEI	CSONT-HEJÁS GYÜMÖLCS												
KÉRT DOLGOT ELPOSTÁZ																			
AHHOZ HASONLÓ																			
FELMAGASZTOSULT								A CSODÁLKOZÁS SZAVA ANTIK											
ÉTÉLT FELSZÓL-GÁLÓ									MASZK, MASKARA										
NÉMÁN LERŐI			KIKAP A BABAI HAZAI TÉVEADÓ							K	ÖRÖK-ZÖLD CSERJE	ORTO-RÖVIDEN	LIFT OLDALAI	RÓMAI 500-AS IVARI JELLEGŰ				DURVA ŐRLEMÉNY	
NINCŠ NÉLKÜLE IGÉI		ERŐVEL ELVESZ ÓRIZETBE VETETŐ								A POÉN 2. RÉSZÉ SÜRGETŐ SZÓCSKA									P
TITOKZATOS HAVASI EMBER					DORGÁ-LÁS IDESZÁL-LÍTÁS							ELKÉP-ZELÉS VIADAL							
NEM MŰKÖDIK AZ ÓRA				A KÓRHÁZ JELE HELYET-TESÍT		TÉVESZT ...FUT; SZALAD-GÁL							JELEN-LEGI A TÓLGY TERMÉSE						
SORFAL TAGJAI		ÁLLVÁNY SZÓOZÓN							RADÍR ANYAGA SAJTO-LÓGÉP									SIEMENS, RÖVIDEN SZŰ-LÉSZNŐ	
SZEREN-CSEJÁTE-KOT ŪZŐ								OSZMÁN FŐTISZT IPARI NÖVÉNY										A BŐR ÉS A KÉN VEGYJELE ŪTJELZŐ	
LÁZÍTÓ, BUJTŌ-GATŌ SZEMÉLY										IRATOT IKTAT NÉMET VÁROS									
SZEGED-NÉL ŐMLIK A TISZÁBA						VÁGÁS A DINNYÉN FŪLLEL ÉRZÉKEL					BÓDULT OSLO CENT-RUMAI								
KI NEM ÁLLHAT POZITÍV ELEKTROD					KÁBITŌ-SZER LEVELET POSTÁZ							GOND SAJÁT ÉRDEK							
				BIOLOGIAI EGYSÉG KÁRTYA-SZÍN					NEM IS HÁTUL! IMAZÁRÓ SZŌ									KŌRCIKKI HÍRT AD, NÉPIES SZŌVAL	
IMAVÉGI A TŌB-BES SZÁM JELE		FOLYA-MODIK KELMÉT KÉSZÍT											KŌNNYEN FÉLREVE-ZETHETŌ 60 PERC						
ALSŌŌRS HATÁRAI! ISKOLAI TANTÁRGY			JŌ MODOR OLASZ ÉS NORVÉG AUTŌJEL							KISSÉ KOCOSI MÉLY, A SZÉLEINI								BELŪL FESZŪLI! GÁTOLNI KEZDI!	
						AZ IMÉNT ENERGIA, RÖVIDEN													
FORTE, RÖVIDEN	D									ÉDES-SZÁJŪ									

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-0000000

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ב

IMAIĐÓK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2024. Júl. 12. – 2024. Júl. 9.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
12. péntek	7:00	19:00
13. szombat	8:00	20:15
14. vasárnap	8:00	19:00
15. hétfő	7:00	19:00
16. kedd	7:00	19:00
17. szerda	7:00	19:00
18. csütörtök	7:00	19:00
19. péntek	7:00	19:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
12. péntek	20:20	13. szombat	21:38
19. péntek	20:15	20. szombat	21:30

POÉN SAROK

Bemegy a zsidó a húsboltba, és megkérdi az eladót:

- Mennyibe kerül egy kiló sonka?

Erre kint hatalmas vihar támad. A közeli fába belevág egy villám. A zsidó felnéz az égre, majd kifakad:

- De, Uram! Már kérdezni sem szabad?

Smulovics István küldöttünk tartott Jahrzeitot édesanyja után. A reggel ima után tikunt adott anyukája emlékére, megvendégelve a megjelenteket.

Szerda este rendkívül finom kiddust adott Moti Perc édesanyja emlékére.

Streit Sándor elnök tartott Jahrzeitot a család barátja Weinréd Antal után.

A 613 PARANCSOLAT

XI.

**Elsőnek ellett
számár kiváltása**

**„És minden
számár első
ellését, váltsd
meg egy bá-
ránnal”
(2Mózes 13:13)**

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kiléni tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt július 17.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuvaros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrásy Béla